

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

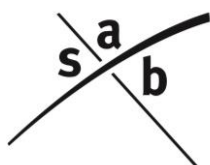
Voortoets Natura 2000

Natura 2000-gebied Willinks Weust

Provincie Gelderland

Datum: 10 november 2017

Projectnummer: 170187

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: E. Verkaik
Tweede lezer: A. H. Vaatstra-Koekkoek
Projectnummer: 170187

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	10
2.1	Gebiedsbescherming Wet natuurbescherming	10
2.2	Procedure	10
2.3	Referentiesituatie	11
2.4	Significantie	11
2.5	Cumulatie	13
2.6	Externe werking	14
2.7	Beheerplannen	14
2.1	Relatie met Inpassingsplan PAS-maatregelen Willinks Weust	14
3	Effectbeoordeling	15
3.1	Natura 2000-gebieden	15
3.2	Onderzoeksmethodiek	16
3.3	Natura 2000-gebied Willinks Weust	17
3.4	Beoordeling storingsfactoren	20
3.5	Cumulatie	25
4	Conclusie en advies	26
4.1	Conclusie	26
4.2	Advies	26

Bijlage 1: geraadpleegde literatuur

Bijlage 2: storingsfactoren

Bijlage 3: Natura 2000-gebied Willinks Weust

Bijlage 4: resultaat effectenindicator

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) dat op 1 juli 2015 in werking is getreden, is opgezet om economische ontwikkelingen mogelijk te maken die met stikstofdepositie op voor stikstof gevoelige habitats gepaard gaan. Onderdeel van het PAS is een samenhangend pakket van ecologische herstelmaatregelen om de effecten van stikstof op natuur te verminderen. De omvang, wijze van uitvoering, locatie en periode zijn vastgelegd in gebiedsanalyses. Het uitvoeren van deze maatregelen is verplicht, omdat de uitvoering ervan noodzakelijk is voor de haalbaarheid van het PAS.

Willinks Weust is één van de Natura-2000 gebieden waar ecologische herstelmaatregelen moeten worden uitgevoerd. Deze maatregelen zijn vastgelegd in de Gebiedsanalyse Willinks Weust en bestaan onder andere uit het afgraven van opgebrachte grond, het afgraven van de bovengrond en plaggen. Deze maatregelen zorgen ervoor dat de gronden niet meer kunnen worden gebruikt conform het toegestane gebruik binnen het vigerende bestemmingsplan. Het bestemmingsplan moet daarom worden herzien, om welke reden door de provincie een inpassingsplan wordt opgesteld.

In het kader van de vaststelling van dit inpassingsplan is het noodzakelijk om aan te tonen dat de uitvoering van de maatregelen niet in strijd is met de bescherming van Natura 2000-gebieden. Derhalve is een voortoets Natura 2000 uitgevoerd. Er is getoetst of de aanleg en beoogde situatie van het inpassingsplan leidt tot mogelijke negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

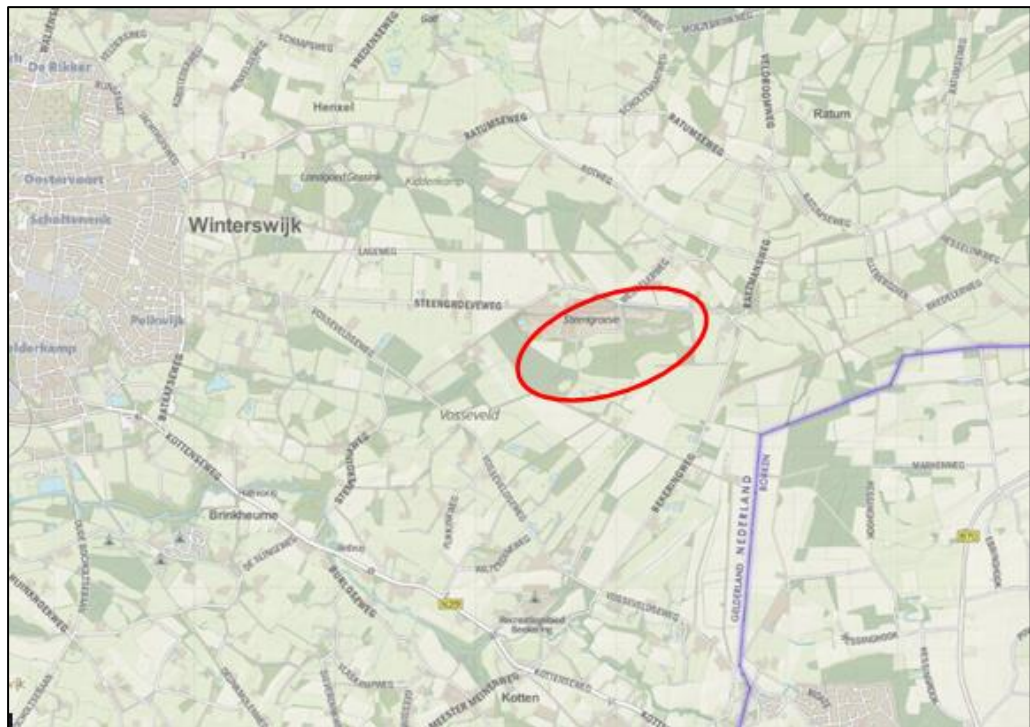
1.2 Plangebied

1.2.1 Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich in Natura 2000-gebied Willinks Weust, in de gemeente Winterswijk, provincie Gelderland, en ligt enkele kilometers ten oosten van de kern van Winterswijk (zie onderstaande afbeelding). Het plangebied ligt in de Achterhoek nabij het buurtschap Ratum en op enkele kilometers van de Duitse grens. De omgeving bestaat uit een half open landschap, met bosjes, weilanden, akkers en bomenrijen. Nabij het plangebied loopt de Ratumse beek.

Direct ten noorden van het plangebied ligt een nog in gebruik zijnde steengroeve, waar voornamelijk kalksteen wordt gewonnen. Aan de oost-, zuid- en westzijde van het plangebied ligt landbouwgrond. Het Natura 2000-gebied Willinks Weust bestaat uit een mozaïek van graslanden, jeneverbesstruweel en bos. Het gebied bestond vanouds uit woeste gronden, 'weust', met kleine ontginningen. Dankzij de kalkrijke bodem komen in het bos en grasland zeldzame plantensoorten voor.

Het plangebied omvat voornamelijk agrarische percelen en daarnaast twee bospercelen en een bomenrij centraal in het plangebied.

Uitsnede topografische kaart met globale aanduiding planlocatie (rode cirkel), bron: pdokviewer.pdok.nl

Uitsnede topografische kaart met globale aanduiding plangebied (rode lijn), bron: pdokviewer.pdok.nl

1.2.2 Toekomstige situatie

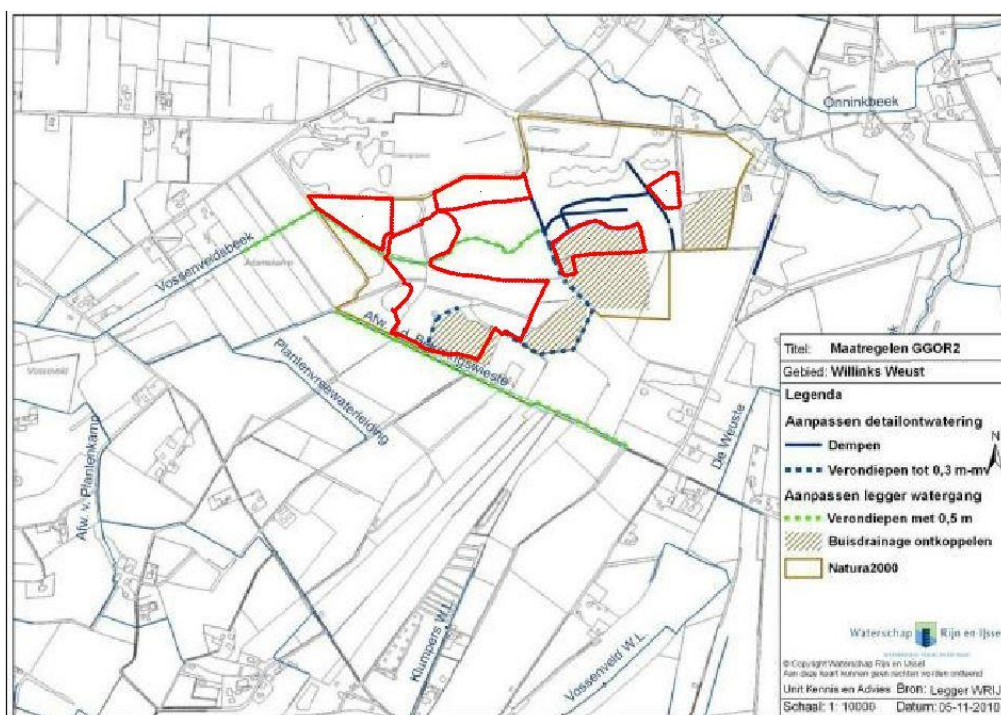
1.2.2.1 Aanleiding

In het aanwijzingsbesluit als Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen opgenomen voor een vijftal habitattypen, waarvan de kritische depositiewaarde door de achtergrondconcentratie wordt overschreden. Het betreft de navolgende habitattypen:

- jeneverbesstruwelen;
- heischrale graslanden, vochtig kalkarm;
- blauwgraslanden;
- beuken-eikenbossen met hulst;
- eiken-haagbeukbossen (hogere zandgronden).

Om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken in het kader van het PAS worden hydrologische maatregelen en maatregelen gericht op beheer en inrichting genomen. De hydrologische maatregelen bestaan uit interne maatregelen en maatregelen die ingrijpen in de ontwatering rondom het Natura 2000-gebied, zoals het ontkoppelen van buisdrainages net buiten de begrenzing van Willinks Weust. Dit leidt tot hogere grondwaterstanden, een toename van kwel en een toename van basenaanvoer. Deze maatregelen bieden een belangrijk tegenwicht aan de verzurende en vermestende effecten van de stikstofdepositie. Hogere grondwaterstanden hebben een neutraliserend effect op vermesting.

Op onderstaande afbeelding zijn de hydrologische maatregelen weergegeven.

Hydrologische maatregelenkaart, met globale aanduiding plangebied (rode lijn)bron Gebieds-analyse Willinks Weust

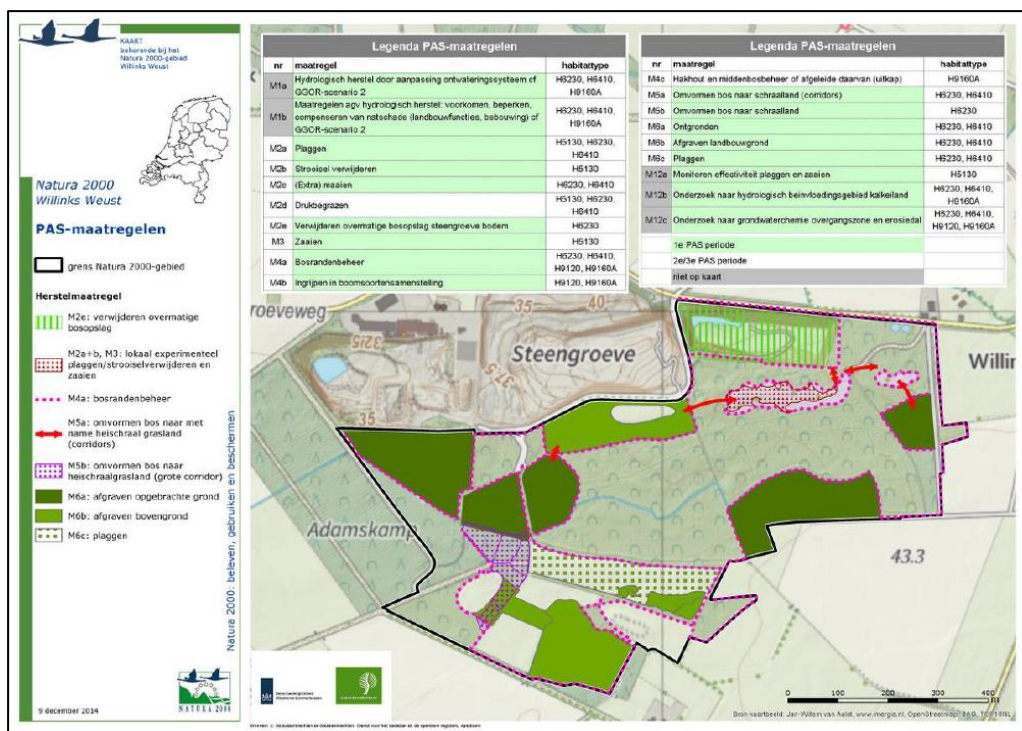
Uit deze kaart blijkt dat van de hydrologische maatregelen alleen een kleine watergang in het zuidwesten van het plangebied (loodrecht op Afw. v.d. Bekeringswieste)

en een gedeelte van de watergang die met 0,5 m wordt verondiept, maatregelen zijn die binnen het plangebied wordt uitgevoerd, alsmede het ontkoppelen van de buisdrainage. Dit heeft effecten op landbouw, om welke reden deze percelen worden omgezet naar natuur.

In en rondom het Natura 2000-gebied moeten daarnaast inrichtings- en beheermaatregelen worden uitgevoerd in het kader van het PAS. De maatregelen zien voornamelijk op uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het heischraal- en blauwgrasland. De actuele oppervlakte van deze habitattypes blijkt vaak kleiner te zijn dan wat minimaal nodig is voor een goede functionele omvang. Dit levert geïsoleerde situaties op en een verhoogd risico op verlies aan soorten. Vooral in deze habitattypen komen soorten voor met kritische eisen t.a.v. standplaatscondities en leefgebied. Eenmaal verdwenen is hervestiging in de huidige (geïsoleerde) situatie onzeker.

Op navolgende kaart staan de andere herstelmaatregelen die in het kader van de gebiedsanalyse moeten worden uitgevoerd. Deze maatregelen kunnen gedeeltelijk binnen de vigerende bestemmingen worden uitgevoerd. In de tabel staan de PAS-maatregelen waarop het inpassingsplan betrekking heeft.

PAS-Maatregel	Omschrijving	Specificatie
M5b	Omvormen bos naar schraalland	– Verwijderen bos bij Adamskamp (ten behoeve van uitbreiding en kwaliteitsverbetering (opheffen isolatie) heischraal- en blauwgrasland en versterking leefgebied kamsalamander). – verwijderen 2 groepjes fruitbomen Ronde weiden
M6a	Ontgronden	– Afgraven van in het verleden opgebrachte grond (t.b.v. uitbreiding heischraal- en blauwgrasland)
M6b	Afgraven landbouwgrond	– Afgraven van de bovengrond (ten behoeve van uitbreiding heischraal- en blauwgrasland)
M6c	Plaggen	– Verwijderen van de zode/toplaag van de voormalige landbouwgrond (ten behoeve van de uitbreiding van heischraalgrasland)

Maatregelenkaart. Bron: gebiedsanalyse Willinks Weust (vastgesteld 17 maart 2016)

Maatregel M6a betreft het in het afgraven en afvoeren van in verleden opgebrachte grond. Het doel hiervan is om oorspronkelijke maaiveldligging en reliëf te herstellen. Daarbij ontstaan mozaïeken van abiotische situaties waarbij een afwisseling van blauwgraslanden en heischrale graslanden kunnen ontstaan.

Het afgraven van landbouwgrond (M6b) is bedoeld om de (zwaar) bemeste bovengrond te verwijderen en op die manier de fosfaatlast drastisch te verlagen. Grofweg zullen deze percelen 10-25 cm worden afgegraven.

Op één perceel in het plangebied gaat geplagd worden ten behoeve van de ontwikkeling van heischrale graslanden.

Verder wordt er bos omgevormd naar heischraal grasland. De oppervlakte bedraagt circa 1 hectare. Hierdoor wordt naast de toename van areaal ook een forse corridor gerealiseerd naar het aanwezige schraalland en te ontwikkelen schraallanden.

Tot slot wordt bosrandenbeheer uitgevoerd, welke ook bosranden binnen het plangebied betreffen.

1.2.2.2 Werkzaamheden plangebied

In het plangebied worden de werkzaamheden uitgevoerd zoals genoemd in de maatregelentabel. In onderstaande kaart is uitgewerkt in welke gebieden, welke werkzaamheden worden uitgevoerd.

In het gebied met maatregel M6b direct ten zuiden van de steengroeve ligt een esje, welke geen onderdeel uitmaakt van de gebiedsanalyse. Landbouwkundig gebruik van dit esje zou de PAS-doelstelling om het gebied te verschralen gedeeltelijk te niet kunnen doen. Dit esje wordt daarom ook in gebruik genomen ten behoeve van natuur en maakt onderdeel uit van het inpassingsplan.

2 Wettelijk kader

2.1 Gebiedsbescherming Wet natuurbescherming

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7 lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstoringseffect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat niet direct verband houdt of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt (artikel 2.7 lid 1 Wet natuurbescherming).

Voor alle Natura 2000-gebieden geldt verder, op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2.2 Procedure

Om een indicatie te krijgen van mogelijke negatieve gevolgen van projecten en plannen, vindt eerst een globale toetsing plaats, de voortoets of oriëntatiefase. Als in deze fase al duidelijk wordt dat er zeker geen negatieve effecten zijn, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of geldt in het geval van een project geen vergunningplicht. Als uit de voortoets blijkt dat een negatief effect optreedt en het niet duidelijk is of het effect significant van aard is, dan treedt het voorzorgsbeginsel in werking. In dat geval moet ervan uitgegaan worden dat er sprake is van een significant effect. Als de kans op significante effecten niet kan worden uitgesloten dan moet een passende beoordeling worden gemaakt van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. In dit geval wordt een plan eveneens m.e.r.-plichtig¹. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld of kan voor de projecten door gedeputeerde staten een vergunning worden verleend.

In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of

---

¹ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001, welke plicht in de Nederlandse wetgeving is verankerd in artikel 7.2a van de Wet milieubeheer.

kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

2.3 Referentiesituatie

In de vorige paragraaf is het wettelijk kader beschreven. In deze paragraaf wordt ingegaan op de referentiesituatie die bij beoordeling in acht moet worden genomen. Daarbij bestaat een onderscheid tussen andere handelingen, projecten en plannen.

Uit jurisprudentie blijkt dat voor plannen de referentiesituatie ten opzichte waarvan getoetst moet worden, de bestaande feitelijke legale situatie is². In meer recente uitspraken³ heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State (Afdeling) het over de bestaande feitelijke en planologische legale situatie ten tijde van de vaststelling van het plan. De Afdeling merkt in zijn laatste uitspraak op dat het bij het bepalen van de referentiesituatie niet van belang is of het feitelijk, planologisch legale gebruik ten tijde van de vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan ook milieurechtelijk legaal is. Evenmin is van belang of voor dit gebruik een omgevingsvergunning bouwen is verleend.

2.4 Significantie⁴

Het woord 'significant' speelt een centrale rol in de wetgeving over de Natura 2000-gebieden. Significantie is een Europees rechtelijk begrip dat niet nader in nationale wetgeving kan worden gedefinieerd. Een definitie is dan ook niet opgenomen in de Wet natuurbescherming, maar de interpretatie van dit begrip is aan het Europese Hof van Justitie voorbehouden. Het Hof heeft in de uitspraak over kokkelvisserij⁵ een nadere duiding van het begrip significantie gegeven:

“een plan of project dat de instandhoudingsdoelstellingen van het betrokken gebied in gevaar dreigt te brengen, noodzakelijkerwijs moet worden beschouwd als een plan of project dat significante gevolgen kan hebben voor het betrokken gebied. In het kader van de inschatting van de effecten die dit plan of project kan hebben, moet de significantie van die gevolgen met name worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukeurmerken en omstandigheden van het gebied waarop het plan of project betrekking heeft”.

Uit deze uitspraak volgt dat 'significantie' beoordeeld moet worden in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor de aangewezen habitats en soorten. De-

---

² 20101276/1 d.d. 31 augustus 2011, 20110953/1 d.d. 5 december 2012, 201201236/1 d.d. 13 februari 2013.

³ Onder meer de uitspraken van 1 juni 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:1515) en 8 februari 2017 (ECLI:NL:RVS:2017:298).

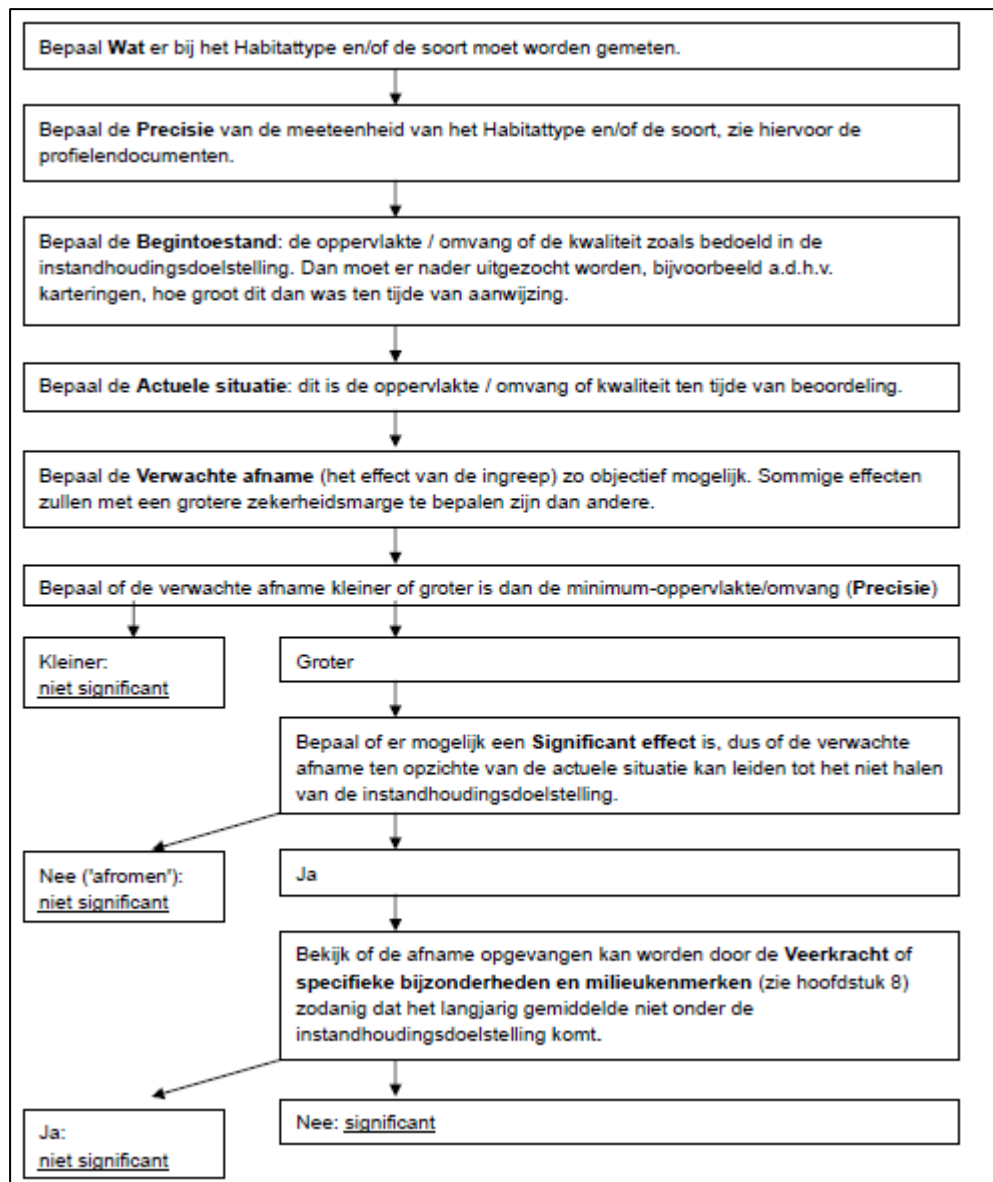
⁴ Inhoud ontleend aan Leidraad bepaling significantie, Steunpunt Natura 2000, 7 juli 2009 en Memorie van toelichting bij de Wet natuurbescherming, Ministerie EL&I 2012.

⁵ Zaak C-127/02, punt 48 van het arrest d.d. 7 september 2004.

ze instandhoudingsdoelstellingen zijn in verschillende termen beschreven, zoals oppervlakte of omvang en kwaliteit van een leefgebied.

Het aspect oppervlakte is zowel bij habitattypen als bij leefgebied van soorten van belang. Er kan sprake zijn van een significant gevolg wanneer de oppervlakte van een habitatype of de omvang van een leefgebied in de toekomst, gemiddeld genomen, lager zal zijn dan bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling. Daarbij kan rekening worden gehouden met de veerkracht van het gebied. Vervolgens moet bepaald worden of de beoogde oppervlakte wordt gehaald of niet. Indien deze oppervlakte afneemt vormt dit een indicatie dat er sprake kan zijn van significante gevolgen. Verlagen die kleiner zijn dan de minimum-oppervlakte van het habitatype of het leefgebied worden beschouwd als niet meetbaar. Daarbij moet ook in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukenmerken van het beschermde gebied worden beoordeeld of de instandhoudingsdoelstelling vanwege de activiteit in het geding komt. Ditzelfde geldt voor de bepaling of er sprake is van een significant effect op populaties van soorten. Ook kwaliteitsaspecten spelen een rol bij het bepalen of effecten al dan niet significant zijn. De kwaliteit van een habitatype zijn de kenmerken ervan, waarbij de oppervlakte niet wordt meegerekend. Ook hier is de beoordeling gelijk aan de wijze waarop dat is beschreven bij 'oppervlakte'.

Het volgende doorloopschema geeft de benodigde stappen weer bij het bepalen van significantie.

Bron: Steunpunt Natura 2000, Leidraad bepaling significantie, 7 juli 2009.

2.5 Cumulatie

In voorliggende voortoets wordt beoordeeld of het inpassingsplan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben. Uit jurisprudentie blijkt dat onzekere toekomstige gebeurtenissen en reeds voltooide plannen en projecten niet meegenomen hoeven te worden bij de beoordeling van cumulatieve effecten. Wel meegenomen moeten worden de projecten waarvoor een vergunning is verleend, maar die nog niet zijn gerealiseerd. Andere (ontwerp)bestemmingsplannen kunnen buiten beschouwing worden gelaten, omdat voor de verwezenlijking van daarin opgenomen projecten in de toekomst nog nadere besluitvorming in het kader van de Wet natuurbescherming moet plaatsvinden.

2.6 Externe werking

Niet alleen activiteiten en plannen in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

2.7 Beheerplannen

Voor alle Natura 2000-gebieden moet een beheerplan worden opgesteld met alle betrokken partijen die een natuur- of ander belang vertegenwoordigen in het gebied. Het beheerplan werkt de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied verder uit in ruimte en tijd. Het beschrijft de resultaten die bereikt dienen te worden om het behoud of het herstel van deze natuurlijke habitats en soorten mogelijk te maken. Het beheerplan geeft een overzicht op hoofdlijnen van instandhoudingsmaatregelen, die in de planperiode genomen moeten worden om de beoogde resultaten te behalen. Ten slotte gaat het beheerplan in op bestaand gebruik en geeft inzicht hoe met externe werking omgegaan moet worden. Beheerplannen hebben een looptijd van maximaal zes jaar.

2.1 Relatie met Inpassingsplan PAS-maatregelen Willinks Weust

Het inpassingsplan, ten behoeve waarvan onderhavige voortoets is uitgevoerd, wordt opgesteld om de uitvoering van de uit de gebiedsanalyse voor Willinks Weust voortkomende herstelmaatregelen juridisch-planologisch mogelijk te maken. De herstelmaatregelen zijn nodig voor het beheer van dit Natura 2000-gebied, om op termijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstofgevoelige habitats te kunnen halen. Daarmee is het inpassingsplan geen plan waarvoor de procedure uit artikel 2.7 lid 1 jo artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming geldt, waarin gesteld wordt dat een plan pas door een bestuursorgaan vastgesteld kan worden, wanneer de zekerheid bestaat dat het plan de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten (zie paragraaf 2.1).

Wel blijft de zorgplicht van toepassing. De provincie wenst hier, vooruitlopend op de uitvoering van de maatregelen, op een goede en ecologisch verantwoorde manier invulling aan te geven. Om die reden is deze voortoets opgesteld. Op basis hiervan kan nader worden bepaald of maatregelen nodig zijn om negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen te voorkomen.

3 Effectbeoordeling

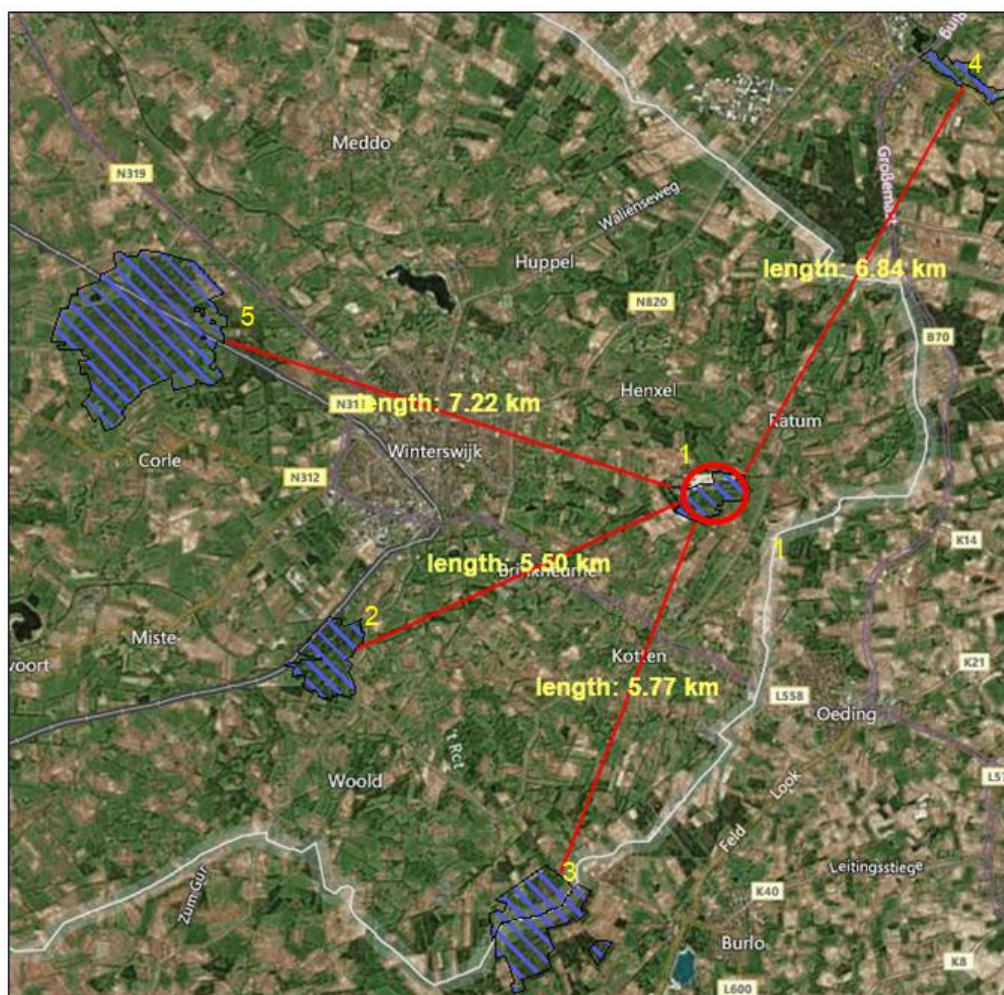
3.1 Natura 2000-gebieden

Via de websites van de Rijksoverheid kan worden nagegaan of een planlocatie in of nabij een beschermd gebied in het kader van de Wet natuurbescherming ligt. Voor elk van de Natura 2000-gebieden kan worden nagegaan onder welke Europese richtlijnen deze gebieden zijn aangewezen en voor welke soorten en/of habitats deze gebieden zijn aangewezen. Een Natura 2000-gebied kan zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied, Habitatrichtlijngebied of beide. Soorten en habitats worden onderverdeeld in Habitatrichtlijnsoorten (hierna: HR-soorten), Vogelrichtlijnsoorten (hierna: VR-soorten) en habitattypen. Bij VR-soorten wordt aanvullend onderscheid gemaakt tussen broedvogels en niet-broedvogels.

Het plangebied ligt in Natura 2000-gebied Willinks Weust. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan vijf kilometer van het plangebied. Navolgende tabel en afbeelding geven een overzicht van Natura 2000-gebieden in de omgeving, voor wat betreft afstand, ligging en aanwijzing als Habitatrichtlijn- of Vogelrichtlijngebied.

Tabel met overzicht van Natura 2000-gebieden binnen een straal van circa 10 kilometer rondom het plangebied. De tweede kolom geeft aan of het Natura 2000-gebied aangewezen is als Habitatrichtlijngebied (HR), Vogelrichtlijngebied (VR) of als beiden (VHR). Als in deze kolom bij een gebied meerdere opties staan vermeld, zijn gedeeltes van het gebied als zodanig aangewezen.

Natura 2000-gebied		VR, HR, VHR	Afstand [km]
1	Willinks Weust	HR	0,0
2	Bekkendelle	HR	5,5
3	Burlo-Vardingholter Venn und Entenschlatt	HR	5,8
4	Berkel	HR	6,8
5	Korenburgerveen	HR	7,2
6	Vogelschutzgebiet Moore und Heiden des westlichen Münsterlandes	VR	8,6
7	Zwillbrocker Venn und Ellewicker Feld	VHR	8,7

Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden. Het plangebied is aangegeven met een rode cirkel. Natura 2000-gebieden zijn aangegeven met blauwe arcering, waarbij de nummering overeen komt met voorgaande tabel. Bron: Natura 2000 Network Viewer. Bewerking SAB.

3.2 Onderzoeksmethodiek

De gevoeligheid van habitattypen en Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten (hierna: VHR-soorten) zijn voor elk Nederlands Natura 2000-gebied samengevat in een 'effectenindicator'. Met behulp van de effectenindicator kan een verkenning worden uitgevoerd naar kansen op mogelijke (significante) effecten voor de meest voorkomende storende factoren. De informatie uit de effectenindicator is echter indicatief, daar het generieke (en theoretische) gegevens betreft. Om daadwerkelijk tot een juiste beoordeling van effecten te komen is meer informatie vereist.

Op basis van de gegevens van de Rijksoverheid, beschikbare (wetenschappelijke) literatuur en een deskundigenoordeel wordt bepaald of plannen tot negatieve effecten kunnen leiden en in welke mate. Er worden daarbij 19 mogelijke storingsfactoren op soorten en habitats onderscheiden. Het volgende overzicht toont deze storingsfactoren. Een uitgebreide toelichting bij deze factoren staat in bijlage 2.

1. Oppervlakteverlies	11. Verandering overstromingsfrequentie
2. Versnippering	12. Verandering dynamiek substraat
3. Verzuuring door stikstof uit de lucht	13. Verstoring door geluid
4. Vermesting door stikstof uit de lucht	14. Verstoring door licht
5. Verzoeting	15. Verstoring door trilling
6. Verzilting	16. Optische verstoring
7. Verontreiniging	17. Verstoring door mechanische effecten
8. Verdroging	18. Verandering in populatiedynamiek
9. Vernatting	19. Bewuste verandering soortensamenstelling
10. Verandering stroomsnelheid	

Mogelijke storingsfactoren op soorten en habitats

Zoals in paragraaf 3.1 beschreven ligt het plangebied in het Natura 2000-gebied Wil-links Weust. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 5 kilometer van het plangebied. Tussen deze Natura 2000-gebieden en het plangebied ligt agrarisch land-schap met wegen, bebouwing en opgaand groen. Vanwege de grote afstand tot de overige Natura 2000-gebieden, het ertussen gelegen agrarische landschap en de rela-tief beperkte activiteiten die mogelijk gemaakt worden door het inpassingsplan zijn ef-fecten op deze veraf gelegen gebieden niet te verwachten.

Hieronder geven we eerst nadere informatie over Natura 2000-gebied Willinks Weust. Vervolgens wordt per verstoringsfactor uit de effectenindicator beoordeeld wat de mo-gelijke gevolgen zijn van het plan voor de instandhoudingsdoelstellingen van dit ge-bied.

3.3 Natura 2000-gebied Willinks Weust

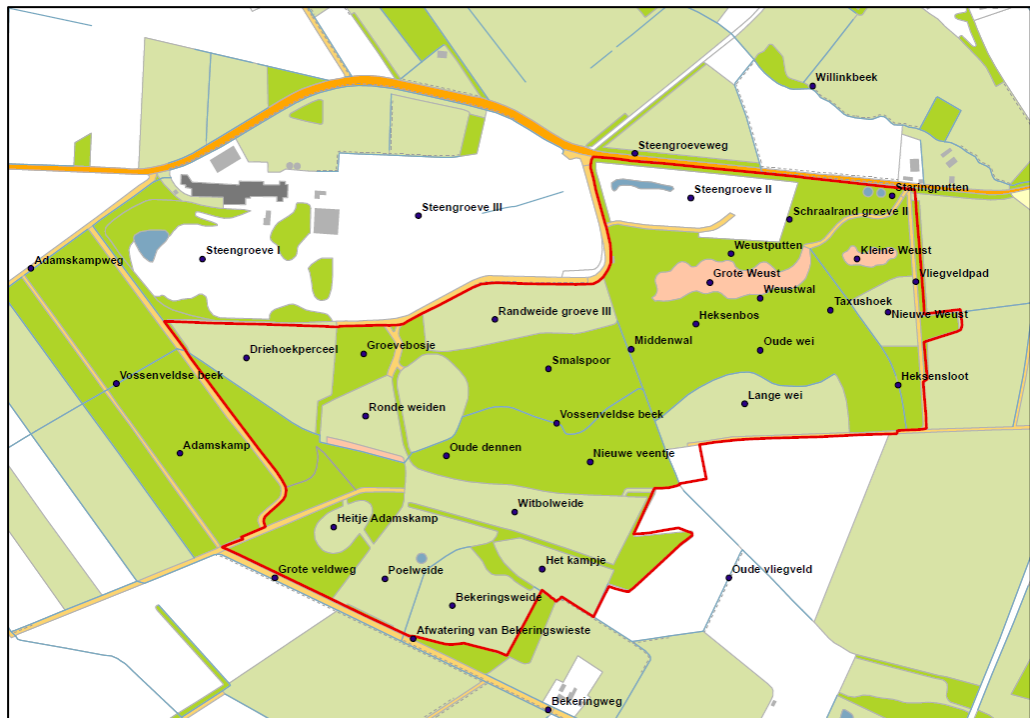
3.3.1 Instandhoudingsdoelstellingen

Het plangebied ligt binnen Natura 2000-gebied Willinks Weust. Willinks Weust is in 2013 aangewezen als Habitatrichtlijngebied. De kalkrijke, plaatselijk vochtige en geva-rieerde bodem in het gebied zorgt voor de aanwezigheid van soortenrijke grasland- en bosvegetaties met een groot aantal zeldzame plantensoorten. Het gebied is dan ook aangewezen voor de instandhouding van diverse grasland- en bostypen. Ook is het gebied aangewezen voor de kamsalamander. In bijlage 3 staat een gebiedsbeschrij-ving en staat de tabel met de instandhoudingsdoelstellingen.

3.3.2 Beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied

3.3.2.1 Aanwezigheid habitattypen

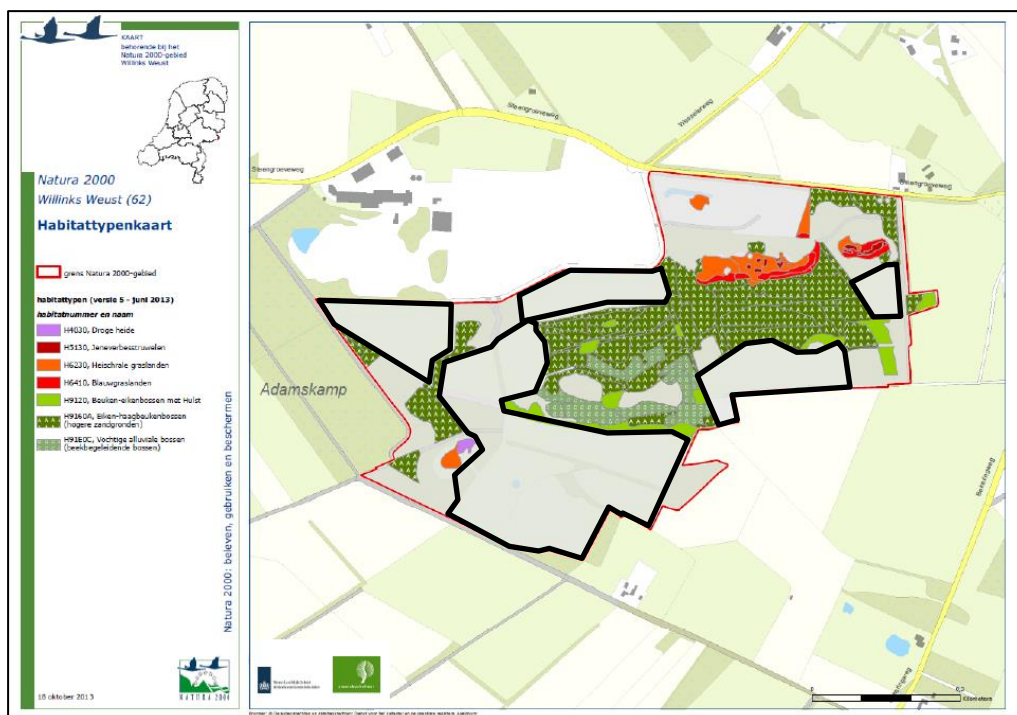
Het plangebied omvat voornamelijk agrarische percelen en daarnaast twee bosperce-len en een bomenrij. In een deel van het plangebied vindt momenteel intensief agra-risch beheer plaats. Onderstaande afbeelding geeft een overzicht van de benaming van de verschillende delen van het Natura 2000-gebied.

Naamgeving van de verschillende delen van Natura 2000-gebied Willinks Weust. Bron: Natura 2000-beheerplan (RVO 2016).

De Lange wei, aan de zuidoostzijde van het plangebied, en de Bekeringsweide aan de zuidkant van het plangebied, bestaan uit kort gemaaide en bemeste graslanden. Het Driehoekperceel aan de westzijde van het plangebied, ten zuiden van Steengroeve I, bestaat uit een maisakker. De overige agrarische gronden binnen het plangebied worden minder intensief beheerd. Op deze percelen is een meer soortenrijke vegetatie aanwezig, met daarin diverse soorten kruiden. De bospercelen bestaan uit gemengd loof- en naaldbos met onder meer zomereik, grove den en ruwe berk. In het meest westelijke bosperceel binnen het plangebied is ook een stukje dicht douglasbos aanwezig.

Binnen het plangebied zelf komen beschermde habitattypen niet voor, zo blijkt uit de habitattypenkaart die bij het beheerplan van het gebied is opgenomen (zie onderstaande afbeelding). Habitattypen zijn wel direct rondom het plangebied aanwezig. Op veel plekken grenst het plangebied aan het habitatype 'eiken-haagbeukenbos' en deels ook aan het bostype 'vochtige alluviale bossen'. Beide bospercelen grenzen aan de zuidwestkant bij het heitje Adamskamp aan een stukje heide, met de habitattypen 'droge heide' en 'heischrale graslanden'.

Ligging van het plangebied (zwart kader) ten opzichte van habitattypen. Bron: Habitattypenkaart Willinks Weust, versie oktober 2013, bewerking SAB.

3.3.2.2 Aanwezigheid kamsalamander

De kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen met bossen, heggen en struwelen. Het voortplantingsbiotoop bestaat uit matig voedselrijke tot voedselrijke stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. De poel mag niet geheel beschaduwde zijn en moet permanent water bevatten. Kamsalamanders verblijven buiten de voortplantingstijd op vochtige, beschutte plekken, bijvoorbeeld in houtwallen of struweel of in muizenholen in extensief beweide grasland. Adulte kamsalamanders blijven vaak minder dan 100 meter van het voortplantingswater, mits dit geschikt leefgebied betreft. Als leefgebied minder of niet geschikt is, komt migratie over enkele honderden meters voor (BIJ 12).

Binnen Natura 2000-gebied Willinks Weust vormt Steengroeve II, ten noordoosten van het plangebied, belangrijk leefgebied, zo blijkt uit het beheerplan (RVO 2016). De soort plant zich hier jaarlijks voort in de poel aan de noordwestzijde van de groeve en de groeve vormt een belangrijk landbiotoop voor de soort. Ook buiten de Steengroeve II wordt de soort aangetroffen binnen het Natura 2000-gebied. Binnen het plangebied plant de soort zich waarschijnlijk voort in de poel in de Poelweide, aan de zuidkant van het plangebied. Het is onduidelijk hoe frequent de soort deze poel gebruikt (RVO 2016) maar bij natuuronderzoek in 2009 was de soort hier wel aanwezig. Destijds werden 7 larven gevangen in de poel (Viridis 2009), wat er op wijst dat de soort zich hier in ieder geval in dat jaar voortplantte. In de directe omgeving van het Natura 2000-gebied zijn verder waarnemingen bekend van de soort uit de Steengroeven III en met name I, ten noorden van het plangebied (RVO 2016).

3.4 Beoordeling storingsfactoren

In bijlage 4 staat het resultaat van de effectenindicator, met de gevoeligheid voor verstoringsfactoren, van de soort en de habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied Willinks Weust is aangewezen. Hieronder wordt per storingsfactor beoordeeld of negatieve effecten mogelijk zijn als gevolg van het plan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen tijdelijke effecten wanneer de herstelmaatregelen worden uitgevoerd en de permanente effecten, wanneer het gebied is heringericht en de maatregelen zijn uitgevoerd. Indien in navolgende beoordeling niet expliciet in wordt gegaan op de tijdelijke effecten, kan ervan worden uitgegaan dat deze effecten kleiner zijn dan de permanente effecten. Een nadere omschrijving van de storingsfactoren staat in bijlage 2.

1 Oppervlakteverlies

Kenmerk: *Afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.*

Beoordeling: Het plangebied bestaat momenteel vooral uit intensief en extensief beheerde agrarische gronden en voor een kleiner deel uit extensief beheerd bos. De herstelmaatregelen waarop het inpassingsplan betrekking heeft, betreffen onder meer het omvormen van bos naar schraalland en het afgraven van opgebrachte grond en bovengrond van agrarische percelen. Bij deze maatregelen wordt geen habitatype verwijderd. Habitattypen zijn binnen het plangebied momenteel namelijk nog niet aanwezig. Wel zullen als gevolg van de herstelmaatregelen binnen het plangebied de habitattypen 'heischrale graslanden' en 'blauwgraslanden' ontstaan, zo blijkt uit de gebiedsanalyse (RVO 2017). Als gevolg van deze herstelmaatregelen zal het oppervlak van habitattypen dus juist toenemen.

Momenteel is een deel van het plangebied geschikt leefgebied voor de kamsalamander (zie ook paragraaf 3.3.2.2). Met name de bospercelen, de poel in de Poelweide en de extensief beheerde graslanden nabij de poel zijn als leefgebied geschikt. De intensief beheerde agrarische percelen vormen weinig geschikt landhabitat voor deze soort. Na het afgraven van de bovengrond zullen de intensief beheerde agrarische percelen binnen het plangebied als extensief grasland worden beheerd. Dergelijk grasland vormt voor de kamsalamander een veel geschiktere leefomgeving dan de huidige intensief beheerde percelen. Als gevolg van de maatregelen ontstaat daarmee een groter, aaneengesloten areaal geschikt leefgebied voor deze soort binnen het Natura 2000-gebied. Voor de kamsalamander is als gevolg van de herstelmaatregelen dan ook geen afname van het oppervlak leefgebied te verwachten, maar juist een toename.

2 Versnippering

Kenmerk: *Van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.*

Beoordeling: Zoals hierboven bij 'oppervlakteverlies' beschreven, verdwijnen de intensief beheerde agrarische percelen binnen het plangebied als gevolg van het uitvoeren van de herstelmaatregelen. Binnen het plangebied ontstaat daardoor een aaneengesloten areaal extensief beheerd grasland. Leefgebied van de kamsalamander wordt hierdoor met elkaar verbonden en ook leefgebied van soorten gebonden aan blauwgrasland en schraal grasland, zoals vlinder- en sprinkhaansoorten, wordt hier-

door met elkaar verbonden. Het uitvoeren van het inpassingsplan draagt hierdoor bij aan het ontsnipperen van leefgebied van soorten.

3 Verzuring en 4 vermesting door stikstofdepositie uit de lucht

Kenmerk: *Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit (het neutralisatievermogen) van bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen. Vermesting is in dit geval de 'verrijking' van ecosystemen door stikstofdepositie. De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevel- den worden gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstofdepositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft, waardoor bepaalde soor- ten verdwijnen.*

Beoordeling: Met de gevolgen van stikstofemissie, door de uitvoering van de her- stelmaatregelen die het inpassingsplan mogelijk maakt, is rekening gehouden bij het opstellen het Programma Aanpak Stikstof. Negatieve gevolgen op Natura 2000- gebieden, van stikstofdepositie als gevolg van de herstelmaatregelen die het inpas- singsplan mogelijk maakt, zijn daardoor niet te verwachten.

5 Verzoeting

Kenmerk: *Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.*

Beoordeling: De habitattypen en doelsoort waarvoor het gebied Willinks Weust is aangewezen zijn niet gebonden aan een zout of brak milieu en zijn dan ook niet ge- voelig voor verzoeting (zie bijlage 4). Verstoring als gevolg van verzoeting zal dan ook niet optreden.

6 Verzilting

Kenmerk: *Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, mag- nesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water. Activiteiten die leiden tot verdroging, kunnen indi- rect leiden tot verzilting.*

Beoordeling: De habitattypen rondom het plangebied zijn zeer gevoelig voor verzil- ting (zie bijlage 4). Echter, een verdrogend effect van het inpassingsplan is niet te verwachten. Het plan leidt niet tot een toename van grondwateronttrekking en ook zal als gevolg van het plan de hoeveelheid neerslag die in de bodem kan infiltreren niet afnemen. Doordat een verdrogend effect niet te verwachten is, zal van een significant negatief effect door verzilting geen sprake zijn.

7 Verontreiniging

Kenmerk: *Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer bre- de groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.*

Beoordeling: Het plan staat geen verontreinigende activiteiten toe. Van verontreiniging van bodem of water zal dan ook geen sprake zijn.

8 Verdroging

Kenmerk: *Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.*

Beoordeling: Zoals bij punt zes 'verzilting' reeds beschreven, is van het plan geen verdrogend effect te verwachten. Het plan leidt niet tot een toename van de grondwateronttrekking en ook is als gevolg van het plan geen afname van de infiltratie van regenwater in het gebied te verwachten. Negatieve effecten door verdroging zijn uitgesloten.

9 Vernatting

Kenmerk: *Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.*

Beoordeling: Als onderdeel van de herstelmaatregelen worden onder meer bodems afgegraven en afgeplagd, wordt buisdrainage afgekoppeld en worden enkele watergangen verondiept. Van deze maatregelen is enige vernatting te verwachten. Negatieve effecten van vernatting zijn echter niet te verwachten, doordat in het Natura 2000-gebied momenteel verdroging juist een knelpunt is voor het behoud van verschillende habitattypen. Dit blijkt uit de gebiedsanalyse die is opgesteld voor het Natura 2000-gebied (RVO 2017). Als onderdeel van het herstelbeheer dat is opgesteld voor Willinks Weust, worden dan ook, buiten het inpassingsplan om, meer maatregelen uitgevoerd die zullen leiden tot vernatting van het Natura 2000-gebied. Door deze maatregelen worden negatieve effecten van verdroging tegengegaan en wordt de aanvoer van basenrijk water naar het Natura 2000-gebied vergroot. Dit is positief voor onder meer de habitattypen 'eiken-haagbeukenbossen', 'heischrale graslanden' en 'blauwgraslanden'. Negatieve effecten als gevolg van de vernatting op habitattypen worden niet verwacht, zo blijkt uit de gebiedsanalyse (RVO 2017). Een habitattypen dat mogelijk negatieve gevolgen zouden kunnen ondervinden van vernatting, het habitatype 'beuken-eikenbossen, ligt te hoog in het landschap, om negatieve effecten te kunnen ervaren (RVO 2017). Negatieve effecten als gevolg van vernatting zijn dan ook uitgesloten.

10 Verandering stroomsnelheid

Kenmerk: *Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.*

Beoordeling: Met het inpassingsplan worden geen ingrepen in het water van rivieren of beken mogelijk gemaakt. Van verandering van stroomsnelheid is geen sprake.

11 Verandering overstromingsfrequentie

Kenmerk: *De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.*

Beoordeling: Het plangebied ligt niet nabij een rivier of beek die overstroomt. Als gevolg van het plan worden geen bouwwerken of structuren geplaatst die een invloed kunnen hebben op de overstromingsfrequentie. Een verandering van overstromingsfrequentie treedt als gevolg van het plan niet op.

12 Verandering dynamiek substraat

Kenmerk: *Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.*

Beoordeling: Deze verstoring kan optreden in bijvoorbeeld duingebieden, het wad- en gebied of bij stuifzanden. Het plan staat geen activiteiten toe die zorgen voor processen als verstuiving of aanslibbing van substraat. Derhalve is geen sprake van verandering van het dynamiek van het substraat.

13 Verstoring door geluid

Kenmerk: *Verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid van wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.*

Beoordeling: Het plan voorziet in de uitvoering van een aantal ecologische herstelmaatregelen in het gebied. Hierbij zullen terreindelen worden afgegraven en afgeplagd. De machines die hierbij gebruikt worden produceren geluid. Te verwachten is dan ook dat in het gebied gedurende de tijd dat de maatregelen worden uitgevoerd geluidsproductie optreedt als gevolg van machines, zoals tractoren en graafmachines. In het plangebied vinden momenteel ook periodiek werkzaamheden plaats, zoals het maaien van gras en het oogsten van mais, waarbij geluidsproductie plaatsvindt door machines. De activiteiten die het inpassingsplan mogelijk maakt zullen waarschijnlijk niet leiden tot veel meer geluid in het gebied dan momenteel het geval is. Het is onduidelijk hoe gevoelig de kamsalamander is voor geluid (bijlage 4), maar gezien het algemene voorkomen van kamsalamanders in agrarisch cultuurlandschap in Nederland, is niet te verwachten dat kamsalamanders zeer gevoelig zijn voor verstoring door geluid. Omdat momenteel in het plangebied ook regelmatig geluidsproductie plaatsvindt door machines en niet te verwachten is dat kamsalamanders zeer gevoelig zijn voor verstoring door geluid, zijn significant negatieve effecten uitgesloten.

14 Verstoring door licht

Kenmerk: *Verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken, industrieterreinen en glastuinbouw.*

Beoordeling: Het inpassingsplan maakt geen activiteiten of bouwwerkern mogelijk die leiden tot permanente verlichting binnen het plangebied. Wanneer herstelwerkzaamheden ook na zonsondergang worden uitgevoerd, zou tijdelijk sprake kunnen zijn van enige kunstmatige verlichting binnen het plangebied. Het is onduidelijk hoe gevoelig de kamsalamander is voor licht (bijlage 4), maar gezien het algemene voorkomen van kamsalamanders in het Nederlandse agrarische cultuurlandschap, is niet te verwachten dat deze soort zeer gevoelig is voor verstoring door licht. Omdat de herstelwerkzaamheden van tijdelijke aard zijn, deze werkzaamheden vooral overdag worden uitgevoerd en doordat niet te verwachten is dat kamsalamanders zeer gevoelig zijn voor verstoring door licht, zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling van kamsalamander door lichtverstoring uitgesloten.

15 Verstoring door trilling

Kenmerk: *Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien en draaien van rotorbladen.*

Beoordeling: Verstoring door trilling en geluid gaan vaak samen. De beoordeling van deze verstoring sluit aan bij de beoordeling van verstoring door geluid (zie hierboven).

Het is onduidelijk hoe gevoelig de kamsalamander is voor verstoring door trilling (bijlage 4), maar gezien het algemene voorkomen van kamsalamanders in agrarisch cultuurlandschap is niet te verwachten dat ze zeer gevoelig zijn voor verstoring door trilling van bijvoorbeeld tractoren of graafmachines. De activiteiten die het inpassingsplan mogelijk maakt zullen waarschijnlijk niet leiden tot veel meer trilling in het gebied dan momenteel het geval is. Daarbij zijn de herstelwerkzaamheden die in het kader van het inpassingsplan worden uitgevoerd van tijdelijke aard. Omdat de herstelwerkzaamheden van tijdelijke aard zijn, de generatie van trilling hierbij vergelijkbaar is met de mate van trilling die nu periodiek in het gebied optreedt en doordat niet te verwachten is dat kamsalamanders zeer gevoelig zijn voor verstoring door trilling, zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling van kamsalamander door verstoring door trilling uitgesloten.

16 Optische verstoring

Kenmerk: *Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.*

Beoordeling: Het plan voorziet in de uitvoering van een aantal ecologische herstelmaatregelen in het gebied. Hierbij zullen terreindelen worden afgegraven en afgeplagd. De machines die hierbij gebruikt worden zouden tot optische verstoring en vluchtgedrag bij dieren kunnen leiden. Echter, momenteel vinden in het plangebied regelmatig agrarische activiteiten plaats, zoals het maaien en afvoeren van gras, dat ook tot enige optische verstoring leidt. De activiteiten die het inpassingsplan mogelijk maakt zullen waarschijnlijk niet leiden tot veel meer optische verstoring dan momenteel het geval is. Daarbij zijn de werkzaamheden van tijdelijk aard en voorziet het inpassingsplan niet in maatregelen die leiden tot permanente optische verstoring. Verder zijn in het plangebied zelf, waar de maatregelen worden uitgevoerd geen habitattypen aanwezig. Significant negatieve effecten als gevolg van optische verstoring zijn dan ook uitgesloten.

17 Verstoring door mechanische effecten

Kenmerk: *Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.*

Beoordeling: Als onderdeel van het plan worden agrarische gronden afgegraven en worden twee bospercelen omgevormd naar grasland. Doordat habitattypen niet aanwezig zijn binnen het plangebied, zijn negatieve effecten van de herstelwerkzaamheden door mechanische effecten op habitattypen uitgesloten.

Wel zouden door het uitvoeren van de herstelwerkzaamheden negatieve effecten door mechanische effecten op kunnen treden op de kamsalamander. Kamsalamanders verblijven buiten de voortplantingstijd op vochtige, beschutte plekken, bijvoorbeeld in houtwallen of struweel of in muizenholen in extensief beweide grasland (BIJ 12). Bij natuuronderzoek in 2009 bij de poel in de Poelweide werden door middel van een eenmalige schepnetinventarisatie zeven larven van de kamsalamander gevangen (Viridis 2009), wat erop duidt dat hier voortplanting plaatsvindt en wat erop wijst dat bij deze poel meerdere kamsalamanders verblijven. Wanneer in het kader van het inpassingsplan bij deze poel grond wordt afgegraven, extensief beheerd grasland wordt geplagd en bos wordt verwijderd, zou een deel van de mogelijk aanwezige populatie gedood kunnen worden. Voor de kamsalamander geldt in Willinks Weust de doelstelling be-

houdt omvang en kwaliteit leefgebied, voor behoud van de populatie. Het is niet duidelijk hoe intensief de bemonstering bij de poel in 2009 was en het is onduidelijk hoe groot de populatie kamsalamanders is, die bij de poel in de Poelweide aanwezig is (RVO 2016). Het is daarmee niet op voorhand uit te sluiten dat als gevolg van de herstelmaatregelen bij de poel significant negatieve gevolgen optreden op de populatie kamsalamanders van Willinks Weust.

Verstoring van kamsalamanders door mechanische effecten is niet uit te sluiten en het is ook niet op voorhand uit te sluiten dat hierbij significant negatieve effecten optreden.

18 Verandering in populatiedynamiek

Kenmerk: *De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatieopbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.*

Beoordeling: Het inpassingsplan betreft niet de realisatie van windmolens en heeft ook geen betrekking op jacht of visserij. Wel worden als onderdeel van het plan agrarische gronden afgegraven, waarbij grond met behulp van machines uit het gebied wordt gereden. De afvoer van de grond vindt plaats over de huidige agrarische- en bospercelen binnen het plangebied en over de bestaande wegen en paden binnen het Natura 2000-gebied. De percelen binnen het plangebied vormen geen habitattypen, zodat van grondtransport over de percelen geen sterfte van dieren of planten is te verwachten die kenmerkend zijn voor de betreffende nabijgelegen habitattypen. De wegen en paden binnen het plangebied slingeren en zijn onverhard of half-verhard. Afvoer van grond over deze paden zal daardoor met lage snelheid gebeuren. Deze afvoer van grond is een tijdelijke activiteit. Sterfte van grote aantallen dieren, wat zou kunnen leiden tot verandering in populatieopbouw, is van deze tijdelijke afvoer met lage snelheid niet te verwachten. Het plan leidt daarmee niet tot verandering in populatiedynamiek van habitattypen en de doelsoort van het Natura 2000-gebied.

19 Bewuste verandering soortensamenstelling

Kenmerk: *Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.*

Beoordeling: In het kader van dit plan vindt geen introductie van soorten plaats en worden ook geen dieren uitgezet of genetisch gemodificeerde organismen ingezaaid. Van een bewuste verandering van de soortensamenstelling is geen sprake bij de invulling van het plangebied.

3.5 Cumulatie

Er zijn op dit moment geen projecten of plannen bekend welke in cumulatie met voorliggend plan een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden.

4 Conclusie en advies

4.1 Conclusie

Willinks Weust is één van de Natura-2000 gebieden waar ecologische herstelmaatregelen moeten worden uitgevoerd. Deze maatregelen zijn vastgelegd in de Gebiedsanalyse Willinks Weust en bestaan onder andere uit het afgraven van opgebrachte grond, het afgraven van de bovengrond, plaggen en het omvormen van twee bospercelen naar grasland. Deze maatregelen zorgen ervoor dat de gronden niet meer kunnen worden gebruikt conform het toegestane gebruik binnen het vigerende bestemmingsplan. Het bestemmingsplan moet daarom worden herzien, om welke reden door de provincie een inpassingsplan wordt opgesteld.

Het inpassingsplan, ten behoeve waarvan onderhavige voortoets is uitgevoerd, wordt opgesteld om de uitvoering van de uit de gebiedsanalyse voor Willinks Weust voortkomende herstelmaatregelen juridisch-planologisch mogelijk te maken. De herstelmaatregelen zijn nodig voor het beheer van dit Natura 2000-gebied, om op termijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstofgevoelige habitats te kunnen halen. Daarmee is het inpassingsplan *geen* plan waarvoor de procedure uit artikel 2.7 lid 1 jo artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming geldt, waarin gesteld wordt dat een plan pas door een bestuursorgaan vastgesteld kan worden, wanneer de zekerheid bestaat dat het plan de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten (zie paragraaf 2.1). Wel blijft de zorgplicht van toepassing. De provincie wenst hier, vooruitlopend op de uitvoering van de maatregelen, op een goede en ecologisch verantwoorde manier invulling aan te geven. Om die reden is deze voortoets opgesteld. Op basis van deze voortoets kan nader worden bepaald of maatregelen nodig zijn om negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen te voorkomen.

In deze voortoets is getoetst of de aanleg en beoogde situatie van het inpassingsplan leidt tot mogelijke negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Bij deze voortoets zijn de effecten van het plan beoordeeld, op zichzelf en in cumulatie met andere plannen dan wel projecten. Daarbij zijn mogelijke effecten bepaald op de instandhoudingsdoelstellingen, waarbij is gelet op de kwaliteit van natuurlijke habitats en habitats van soorten van binnen de invloedssfeer van het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden.

Uit de beoordeling blijkt het niet op voorhand is uit te sluiten, dat verstoring optreedt door mechanische effecten van kamsalamanders rond een poel in Natura 2000-gebied Willinks Weust. Mogelijk leidt deze verstoring ook tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000-gebied voor deze soort. Verder blijkt uit de beoordeling, dat significant negatieve effecten van overige mogelijke verstoringen zijn uit te sluiten.

4.2 Advies

Om verstoring door mechanische effecten op kamsalamanders bij de poel in de Poelweide in Willinks Weust te voorkomen, adviseren wij u een ecologisch werkprotocol op te stellen. In dit werkprotocol dienen mitigerende maatregelen te worden opgenomen

waarmee schade aan de kamsalamander bij de uitvoering van de herstelmaatregelen wordt voorkomen.

Mitigerende maatregelen waaraan bijvoorbeeld gedacht kan worden, zijn het niet in voortplantingstijd uitvoeren van werkzaamheden die de poel direct beïnvloeden, het werken met rijplaten bij het vellen van struweel en bos zodat voorkomen wordt dat kamsalamanders die in de bodem schuilen worden gedood en het gefaseerd uitvoeren van de plagwerkzaamheden in het extensief beheerde grasland.

Bijlage 1: geraadpleegde literatuur

Arcadis, 2014. Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken. Arcadis.

BIJ12. 2017. Kennisdocument Kamsalamder, versie 1.0. Juli 2017.

Broekmeyer, M. E. A. et al. 2006. Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Alterra-rapport 1375.

Bureau Viridis. 2009. Natuurtoets Willinks Weust.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Ministerie EZ. 2015. Handreiking Passende Beoordeling Stikstofaspecten Bestemmingsplannen. 17 juni 2015.

Programmadirectie Natura 2000. 2013. Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Willinks Weust. PDN/2013-062

Regiegroep Natura 2000. Naslagwerk Natura 2000. Te raadplegen via www.natura2000.nl

RVO 2016. Natura 2000-beheerplan Willinks Weust (62). Mei 2016.

RVO 2017. PAS Gebiedsanalyse Willinks Weust. 15 februari 2017.

SAB 2017. Quick scan natuur. Natura 2000-gebied Willinks Weust. Projectnummer 170187

Staatssecretaris EZ en Minister IM 2015. Vaststellingsbesluit programma stikstof. Besluit van 10 juni 2015, nr. DGAN-NB/15076652.

Staatssecretaris van Economische Zaken. 2014. Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Rijntakken. PDN/2014/038.

Websites

Calculator.aerius.nl

natura2000.eea.europa.eu/#

ndff-ecogrid.nl

pdokviewer.pdok.nl

statline.cbs.nl

www.natura2000.nl

www.natuurkennis.nl

www.wetten.nl

www.rijksoverheid.nl
www.rivm.nl

Bijlage 2: storingsfactoren

Oppervlakteverlies

Het beschikbare oppervlak van het leefgebied van soorten en/of habitattypen neemt af. Door afname van het beschikbare oppervlak neemt ook het aantal individuen van een soort af. Om duurzaam te kunnen voortbestaan moet elke soort uit een minimum aantal individuen bestaan; bij diersoorten wordt meestal van een minimum aantal paartjes (reproductieve eenheden) gesproken. Wanneer een populatie te klein wordt neemt de kans op uitsterven toe, zeker als deze populatie geen onderdeel uitmaakt van een samenhangend netwerk van leefgebieden. Bij een populatie die uit te weinig individuen bestaat, neemt ook de kans op inteelt toe en dus de genetische variatie af. Hierdoor wordt een populatie kwetsbaar voor veranderingen ten gevolge van bijvoorbeeld predatie, extreme seizoensinvloeden of ziekten. Ook habitattypen kennen een ondergrens voor een duurzame oppervlakte.

Versnippering

Het leefgebied van soorten valt uiteen. Als het leefgebied niet meer voldoende groot is voor een populatie, of individuen van één populatie kunnen de verschillende leefgebieden niet meer bereiken, neemt de duurzaamheid van de populatie af. Een gevolg kan zijn een verandering op in de soortensamenstelling en het ecosysteem. Soorten zijn in verschillende mate gevoelig voor de versnippering van hun leefgebied. Het meest gevoelig zijn soorten met een gering verspreidingsvermogen, soorten die zich over de grond bewegen en soorten met een grote oppervlaktebehoefte. Versnippering door barrières zoals wegen en spoorlijnen leidt mogelijk ook tot sterfte van individuen en kan zo effect hebben op de populatiesamenstelling. Bij versnippering moet men altijd goed rekening houden met het schaalniveau van het populatienetwerk.

Verzuring door stikstof uit de lucht

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie. Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit (het neutralisatievermogen) van bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verandering van het habitatype en daarmee mogelijk het verdwijnen van typische (dier)soorten, zoals bijvoorbeeld amfibieën en reptielen die voor hun voortplanting afhankelijk zijn van waterlichamen.

Vermesting door stikstof uit de lucht

Vermesting is in dit geval de 'verrijking' van ecosystemen door stikstofdepositie. Het gaat daarbij om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden). De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevelden worden gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstof depositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Daarbij is de beschikbaarheid van stikstof bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van andere plantensoorten. Dit heeft ook effect op de fauna doordat hierdoor verandering van het leefgebied optreden, waardoor een gebied ongeschikt wordt als bijvoorbeeld broed- of foerageergebied.

Verzoeting

Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen. Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

Verziltting

Verziltting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verziltting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water. Als gevolg van verziltting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht. Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. De ecologische effecten uiten zich in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen. Deze beïnvloeding kan direct plaatsvinden maar ook indirect via een opeenvolging van ecologische interacties. Bovendien kan verontreiniging zich pas vele jaren/decennia later manifesteren. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex. In het algemeen kan gesteld worden dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide, als gevolg van accumulatie, van verontreinigingen gevoeliger zijn. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering van de soortensamenstelling.

Verdroging

Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand. de verandering in grondwaterstand en soms ook kwaliteit van het grondwater leidt tot een verandering in de soortensamenstelling en op lange termijn van het habitatype.

Vernatting

Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen. Vernatting is een storende factor voor vegetatietypen en soorten die van nature onder drogere omstandigheden voorkomen. Vernat-

ting grijpt in op de bodem- of watercondities. Bij verdergaande vernatting kan een gebied ongeschikt worden voor planten en dieren en zo leiden tot een verandering in de soortensamenstelling en uiteindelijk het habitatype.

Verandering stroomsnelheid

Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen. Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

Verandering overstromingsfrequentie

De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten. Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenevende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

Verandering dynamiek substraat

Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiwing. Verandering van dynamiek van het substraat kan leiden tot verandering van de abiotische randvoorwaarden waardoor levensgemeenschappen kunnen veranderen. Dynamiek van het substraat is bijvoorbeeld van belang voor droge pioniervegetaties in de duinen en stuifzanden, of voor mosselbanken in de Waddenzee.

Verstoring door geluid

Verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie. Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

Verstoring door licht

Verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachttactieve dieren kunnen last

hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

Verstoring door trilling

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc. Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Naar het effect op zeezoogdieren is wel onderzoek verricht.

Optische verstoring

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewinning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers. Deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Bij habitatypen treedt de verstoring/verandering vaak op ten gevolge van recreatie of bijvoorbeeld militaire activiteiten. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windturbines kunnen leiden tot vogelsterfte.

Verandering in populatiedynamiek

De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windturbines, of door jacht of visserij. Bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatie-

tijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als 'gevoelig' gescoord.

Bewuste verandering soortensamenstelling

Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc. Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Bijlage 3: Natura 2000-gebied Willinks Weust

Omschrijving Willinks Weust

Willinks Weust is een afwisselend en kleinschalig natuurgebied. De ondergrond bestaat in het noordelijk deel uit Muschelkalk en Bontzandsteen afgedekt met keileem en dekzand, die zich uitstrekt over de gehele breedte van het Natura 2000-gebied. De Muschelkalk werd en wordt geëxploiteerd, waardoor aan de noordkant van het gebied diepe groeves zijn ontstaan. Eén van deze groeves ligt binnen het Natura 2000-gebied en is buiten gebruik. Grondwater stagneert op de Muschelkalk en keileem waardoor binnen het gebied een gevarieerde grondwaterstand voorkomt. De variaties in grondwater en kalkrijkdom zorgen voor een gevarieerde begroeiing in het gebied. Er komen diverse schraalgraslanden, waaronder blauwgraslanden en heischrale graslanden voor, met plaatselijk bijzondere jeneverbesstruwelen. Ook zijn soortenrijke loofbossen op natte tot vochtige bodems aanwezig, voor een groot deel bestaand uit eiken-haagbeukenbossen. Op de natste plaatsen komen vogelkers-essenbossen voor en is elzenbroekbos aanwezig.

Kernopgaven

Voor Willinks Weust zijn verschillende kernopgaven geformuleerd. Deze geven de belangrijkste behoud- en verbeteropgaven aan en geven de belangrijkste bijdrage van het gebied aan het Europese Natura 2000-netwerk weer. Het betreft de volgende kernopgaven:

Code	Kernopgave
6.06	Kwaliteitsverbetering en (indien mogelijk) oppervlakte uitbreiding heischrale graslanden *H6230 en blauwgraslanden H6410 in kansrijke situaties (op schrale leemhoudende zandgronden)
6.07	Verbeteren kwaliteit en voor zover mogelijk uitbreiding areaal eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) H9160_A (zie code 5.08)
6.11	Behoud areaal en kwaliteitsverbetering jeneverbesstruwelen H5130, verjonging stimuleren

Instandhoudingsdoelstellingen Willinks Weust

Naast de doelen die in de kernopgaven staan, zijn er voor elk gebied algemene en specifieke doelen voor een aantal soorten geformuleerd. Samen vormen ze de instandhoudingsdoelstellingen, welke in het aanwijzingsbesluit zijn vastgelegd.

Algemene doelen

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip 'instandhouding' wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Voor de Natura 2000-gebieden gelden de volgende algemene doelen.

Behoud en indien van toepassing herstel van:

- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Gebiedsspecifieke doelen

Voor het gebied zijn onderstaande specifieke instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd:

Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen

Habitattypen	Instandhoudingsdoelstelling
H5130 Jeneverbesstruwelen	Behoud oppervlakte en verbetering van de kwaliteit
H6230 Soortenrijke heischrale graslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6410 Blauwgraslanden	Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit
H9120 Beukenbossen met hulst	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H9160A Eiken-haagbeukenbossen	Behoud oppervlakte en verbetering van de kwaliteit

Instandhoudingsdoelstelling Habitatrichtlijnsoort

Soort	Instandhoudingsdoelstelling
H1166 Kamsalamander	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied, voor behoud van de populatie.

Bijlage 4: resultaat effectenindicator

Storingsfactor	Bewuste verandering soortensamenstelling																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Jeneverbesstruwelen	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
*Heischrale graslanden	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Blauwgraslanden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Beuken-eikenbossen met hulst	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Eiken-haagbeukenbossen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Kamsalamander	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	...	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	...	gevoelig	niet gevoelig	...	...	...	...	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig
Vernesting door N-depositie uit de lucht																			
Verzuring door N-depositie uit de lucht																			
Vernippering																			
Oppervlakteverlies																			
Verontreiniging																			
Verdroging																			
Vematting																			
Verandering stroomsnelheid																			
Verandering overstromingsfrequentie																			
Verandering dynamiek substraat																			
Verstoring door geluid																			
Verstoring door trilling																			
Verstoring door mechanische effecten																			
Optische verstoring																			
Verandering in populatiedynamiek																			
Verandering soortensamenstelling																			

zeer gevoelig

gevoelig

niet gevoelig

n.v.t.

...

onbekend

- zeer gevoelig
- gevoelig
- niet gevoelig
- n.v.t.
- ... onbekend